

”

הדבר המעולה, היפה ביותר בתרבות העולם הוא
ריבוי הפנים שלה דווקא: כל אומה היסטורית
תרמה לאוצרה את תרומותיה המיוחדות”

זאב ז'בוטינסקי

עקבו
אחרינו!

סגולה
מגזין ישראלי להיסטוריה

38

האישה ששינתה את מאזן הכוחות

אנייה עמוסה ברובים ובתחמושת שיועדו להגיע למדינות ערב במהלך מלחמת העצמאות עברה בים האדריאטי. עדה סרני, מפקדת המוסד לעלייה ב' באיטליה, הצליחה בעזרת קשרים ותחבולות להפוך את האיום להזדמנות

בן קופולוביץ'

50

אדונים מעבר הירדן

דורות של בני טוביה נזכרים במקרא, בכתבי יוסף בן מתתיהו ובכפירוסים ממצרים. סיפורה של שושלת יהודית שנעה בין מוקדי הכוח של העולם העתיק מעלה שאלות על זהות, על נאמנות ועל השתלבות בעולם ההלניסטי

יעל אסקוהידו

מדורים

- 3 דבר העורכת
- 6 חדשות
- 8 בימים ההם אירועים נבחרים בחודש סיון
- 15 ההיסטוריה חוזרת שבירת מצור ימי
- 60 עוד חוזר הניגון שמאל הירדן
- 67 ביקורת ספרים אם אין אני לי מי לי
- 72 ראו אור
- 74 תשבצים וחידות

10

קיצור תולדות - מבצעי צה"ל לחילוץ בני ערובה

מאז שנות השבעים יצאו כוחות הביטחון למבצעי חילוץ מורכבים בארץ ובעולם. חלקם הסתיימו בהצלחות מרשימות, אחרים גבו מחיר כבד

16

3,800 קילומטרים אל הלא נודע

חמישים שנה למבצע החילוץ שהוכיח כי עבור ישראל השמים אינם הגבול. מהמידע הגורלי שמסרה נוסעת שביימה הפלה, דרך תצלומי האוויר שסיפק סוכן מוסד, ועד להונאת המרצדס השחורה – כך יצא לפועל מבצע יונתן

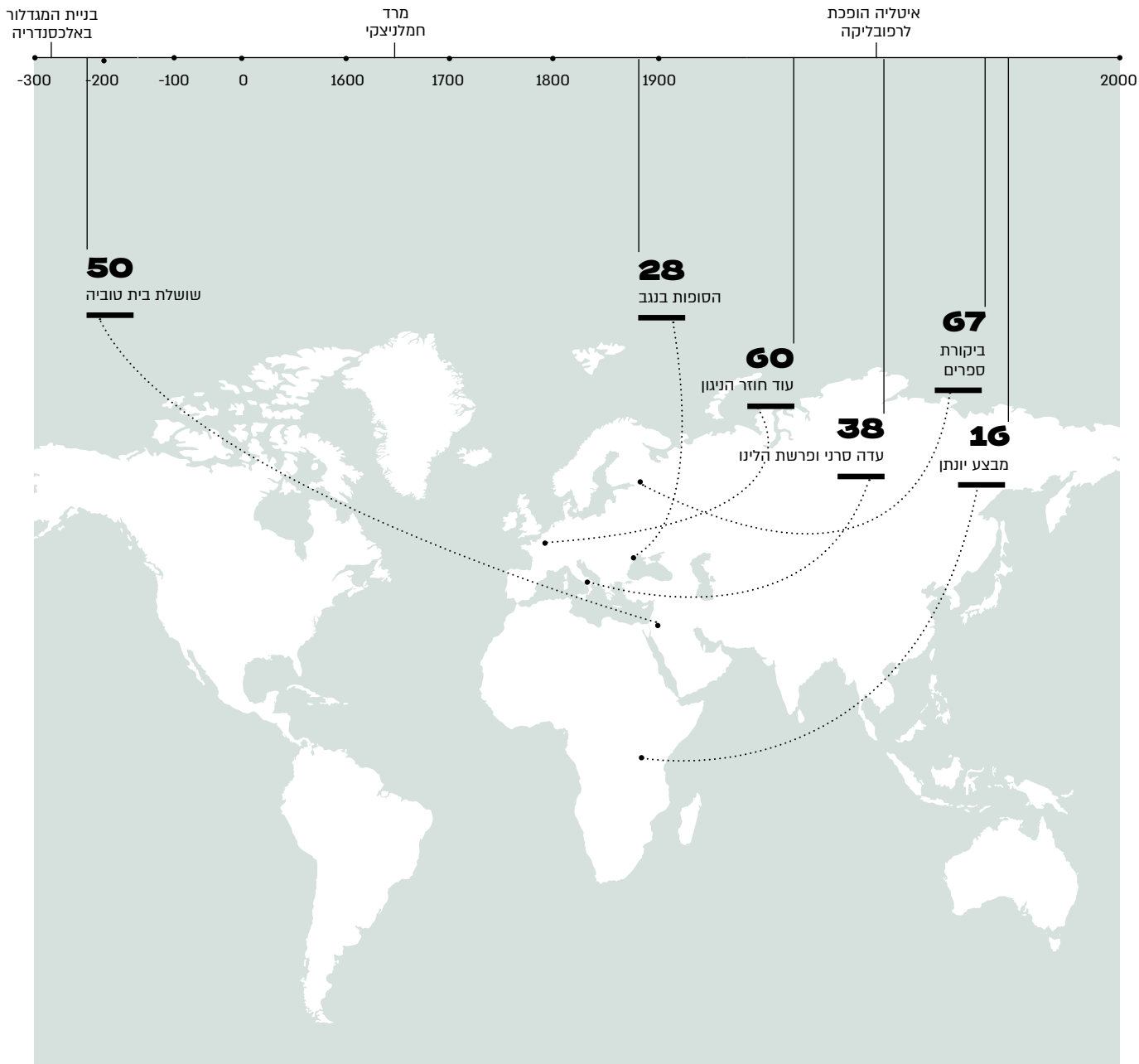
אלירן יוסף שפיגלמן

28

עת לעמוד למגן

הסופות בנגב – פרעות שהתחוללו ב־1881 באימפריה הרוסית – ניפצו את אשליית המודרנה, אך גם הולידו גבורה חדשה. בערים ובעיירות לקחו יהודים לידיהם שוטים, אלות ואף שופרות, והפכו את הטרנדיה לראשיתו של אתוס ההתנגדות היהודית

נטע ארליך

**העניקו
ליקיריכם
מתנה!**

 **לרכישת
מינוי מתנה
במחיר היכרות**

להרשמה ולפרטים:
058-5416146
service@segulamag.com

שירות לקוחות
service@segulamag.com
058-5416146
חייגו ונחזור אליכם תוך 48 שעות
מענה אנושי - א'ד' בין השעות 9:00-14:00
אפשר לשלוח הודעת טקסט

סגולה - מגזין ישראלי להיסטוריה
www.segulamag.com
המערכת
segula@segulamag.com
יד חרוצים 10, ירושלים, 9342148
טלפון 02-5004351

זמן מתן מדינתנו

עיצובו של חג ממלכתי

עדי שרצן

מרכז זלמן שזר, תשפ"ו, 424 עמ'

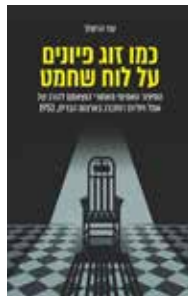

משפחת אהרני

חלוצי המחקר הזואולוגי הארץ-ישראלי

זהר עמר

אוניברסיטת בר אילן, 2025, 702 עמ'

המחבר בוחן בפירוט את אירועי יום העצמאות בעשור הראשון של המדינה, כאבן בוחן לתהליכים תרבותיים וחברתיים בישראל באותן שנים. בבסיס הספר עומדת ההנחה שטקסים ודפוסי חג הם מדדים חשובים המסייעים להבין את הסיפור הלאומי. ימי העצמאות, שבהם חוגגים את הממלכתיות והישראליות, שופכים אור על טיבה, על שורשיה ועל מהותה. את דפוסי החג השונים מבקש המחבר לשייך לאחד משני דגמים – דגם התערוכות, המשלב באופן הסכמי רכיבים מהמורשת היהודית במשבצות מוגדרות בתרבות הישראלית; ודגם התרכובת, המשתמש גם הוא ברכיבים יהודיים שונים, אך מבקש להטמיעם לבלי הכר בשפה הסמלית הממלכתית, תוך יצירה של דפוסיים ישראליים חדשים. התבוננות

זו יוצרת כלים להבנת התהליכים העוברים על המדינה ועל החברה הישראלית בימינו.

חלוצי המחקר הזואולוגי הארץ-ישראלי

זהר עמר

אוניברסיטת בר אילן, 2025, 702 עמ'

ישראל אהרני הגיע ארצה ב-1901 כסטודנט צעיר בן 19. הוא למד קורסים אחדים בזואולוגיה באוניברסיטת פראג, אך מעולם לא קיבל תואר רשמי ולא משרה קבועה באוניברסיטה. למרות זאת מחקריו הזואולוגיים ואוספיו הנרחבים קידמו את ההיכרות עם החי בארץ ישראל ובסביבתה יותר ממחקריהם המלומדים של פרופסורים רבים. הוא סייר בארץ לאורכה ולרוחבה, אסף בעלי חיים, קטלג אותם ולימד עליהם דורות של תלמידים. את חזונו להקים את המוזאון הזואולוגי לעם ישראל לא זכה אהרני להגשים, ואוספיו – שחלקם היו נצורים בהר הצופים משך 19 שנה – אבדו או התפזרו. מה שנותר שימש בסיס לאוסף

מוזאון הטבע הסמוך למוזאון תל אביב. בספר מתוארים חייו, הישגיו ודרכו כמורה, ובקצרה גם פועלם של אשתו וילדיו שהיו אף הם זואולוגים מקצועיים או חובבים. כמחצית מעמודי הספר הם חיבור ביוגרפי שכתבה בתו בת שבע על אביה.

תשובות רבנו תם

אברהם (רמי) ריינר ויוסף מרדכי זובאוויק (עורכים)

מקיצי נרדמים, תשפ"ה, 504 עמ'

פרסומו של שו"ת 850 שנה לאחר פטירת מחברו אינו דבר של מה בכך. על אחת כמה וכמה כאשר מדובר בשו"ת של אחד מחשובי הלמדנים והפוסקים בהיסטוריה היהודית. רבנו תם לא שמר את התשובות שהשיב בכתב ובעל פה, ובעשורים שלאחר פטירתו נאספו חלק מתשובותיו וצורפו ל'ספר הישר' שכתב. בהמשך הן הופיעו גם במהדורות הדפוס של הספר. עורכי 'תשובות רבנו תם' עמלו למעלה משבע שנים על איתורן וזיהוין של 192

זיכרונותיה של גליקל

מיידיש: חוה טורניאנסקי
מרכז זלמן שזר, תשפ"ו, 239 עמ'

לפני כעשרים שנה ראתה אור בהוצאת מרכז זלמן שזר ומרכז דינור מהדורה מחקרית דו לשונית של הספר 'גליקל' – זיכרונות 1691-1719'. במהדורה נדפסו זה מול זה המקור ביידיש ותרגומה לעברית של חוה טורניאנסקי בתוספת מבוא מקיף, אלפי הערות ומפתחות עשירים. תרגומה של טורניאנסקי, לצד היותו מוקפד ומדוקדק, הצטיין בהירות ובשפה קולחת ורעננה, והנגיש את הטקסט המקורי לקוראי עברית. עם זאת, העובדה שהספר היה בן למעלה מ-600 עמודים הייתה עלולה להרחיק קוראים שביקשו ספר קל יותר, תרתי משמע.

לאתגר זה נענו הוצאת מרכז שזר והמתרגמת טורניאנסקי, והוציאו את הספר ללא הטקסט המקורי ביידיש ועם תוספות מעטות בלבד. התוצאה היא ספר ידידותי המנגיש לציבור הרחב יצירה מיוחדת במינה של אישה יוצאת דופן. גליקל בת לייב, שנולדה ב-1645, הייתה אשת עסקים יהודייה מאשכנז שכתבה את זיכרונותיה במשך קרוב לשלושים שנה. בלשון רגישה, ספוגה במקורות, בחכמת חיים, בעומק רוחני ובחוש הומור, היא שרטטה תמונה מפורטת של חייה האישיים והמשפחתיים על רקע חייהם של בני זמנה ומקומה. טקסט מרתק, נוגע ללב ועדיין אקטואלי, על אף מאות השנים שחלפו מאז כתיבתו.

להורג בקיץ 1953, אירוע שזכה לתהודה נרחבת ולגינויים רבים בעולם המערבי. שבעים שנה מאוחר יותר פרשייה זו כמעט נשכחה. הספרון שלפנינו מבקש להחיות אותה ולדון בה מנקודת המבט של סוגיית הנאמנות הכפולה. המחבר מציין כי משפטם של בני הזוג רוזנברג נוהל על ידי שופט יהודי וכי התביעה יוצגה על ידי תובעים יהודים, ומציע כי ההאשמות החריגות וגור הדין הקיצוני הם ביטוי לרצונם של יהודים אלה להוכיח כי נאמנותם לארצות הברית עולה על נאמנותם לבני עמם. רק חלק קטן מהספר עוסק בסיפורם של בני הזוג, ופרקי המבוא הרבים שקשרם לפרשה רופף נועדו להאדיר את תרומת היהודים לביטחון ארצות הברית במאה העשרים. טוב היה עושה המחבר לו היה מצמצם פרקים אלה ומרחיב את העיסוק בפרשה עצמה.

ענברי, המצליחה לזהור גם בספר הזה. נראה כי הספר מפשט הן את סיפור חייהם האישי והאנושי של השניים, והן את תפיסות עולמם והתהליכים שעברו עליהם לאורך השנים.

כמו זוג פיונים על לוח שחמט
הסיפור האמיתי מאחורי הוצאתם להורג של
אתל ויליוס רוזנברג בארצות הברית, 1953

עוז הרשול
מנדלי מוכר ספרים ברשת, 2025, 112 עמ'

ב-1951 הורשעו ויליוס ואתל רוזנברג, בני זוג יהודים והורים לשני ילדים, בריגול ובמסירת סודות הגרעין של ארצות הברית לברית המועצות, ונידונו למוות. למרות פניות רבות להקל בעונשם, הוצאו השניים

מתשובותיו שלא צורפו ל'ספר הישר' והתקינו אותן לדפוס. אחד המאפיינים הייחודיים של הספר הוא שכלולות בו גם תשובות שניתנו בעל פה, ובהן תשובות לאנשים שלא נמנו על העילית הלבדנית. השוואה בין תשובות אלה לפסיקות הלכתיות של רבנו תם המופיעות במקומות אחרים מלמדת על הפער שבין פסיקה תאורטית לצורך לתת מענה מידי לשואלים. במבוא המקיף לספר יש גם נקודות עיקריות בביוגרפיה של רבנו תם.

נתן ועמוס

אסף ענברי
ידעות ספרים, 2026, 255 עמ'

מחבר 'הביתה', 'הטנק' ו'הספר האדום' מרחיב בספר זה את מבטו ונע גם ימינה מהשמאל העמוק. במרכזו שתי דמויות של יוצרים ואנשי רוח שהשפיעו על התרבות הישראלית – נתן אלתרמן ועמוס עוז. אלתרמן מוצג כמי שנשט את השמאל הבן-גוריוני ועבר ימינה לתנועה למען ארץ ישראל השלמה, ואילו עוז – בן למשפחה רוויזיוניסטית – הפך לנציג מובהק של השמאל הקיצוני. סיפוריהם האישיים מובאים על רקע סיפורה של הפוליטיקה הישראלית, בעיקר בין 'עסק הביש' ופרשת לבון לסוגיית 'השטחים המוחזקים' שהתעוררה בעקבות מלחמת ששת הימים, וסביב יחסיהם המורכבים והמשתנים של השניים עם בן-גוריון. התוצאה מאכזבת מעט, במיוחד בהשוואה לברק שהיה בספריו הקודמים של ענברי. במקום מבט עומק לעולמם הרב ממדי של שתי הדמויות מתקבל רצף אנקדוטות, נגיעה שנדמית כמעט אקראית בפיסות מהעולם המחשבת שלם, בתיבול רכילותי פה ושם ובשפע של אירוניה המאפיינת את כתיבתו של

לרכישת מנוי חודשי

סגולה

מגזין ישראלי להיסטוריה

